

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

الزامات و رویه های مدیریت *HSE* در شرایط عمومی اسناد

قراردادهای همسان *EPC, PC, EP* اختصاصی

صنعت نفت

(مبنای ماده ۲۸ و تغییرات لازم الاجرا در سایر مفاد شرایط عمومی)

اداره کل سیاست گذاری مهندسی و استانداردها

اداره کل *HSE* و پدافند غیر عامل

سال انتشار: ۱۳۹۵

ماده ۲۸ شرایط عمومی برای اجرای الزامات و رویه‌های مدیریت HSE در قراردادهای همسان EPC, PC, EP

ماده ۲۸- الزامات و رویه‌های مدیریت HSE :

۱-۲۸ پیمانکار موظف است حداقل الزامات و رویه‌های عمومی HSE را در اسناد قراردادهای همسان EPC, PC, EP اختصاصی صنعت نفت به شرح ذیل رعایت نموده و حداقل مسئولیت‌های ناشی از آن را نیز بپذیرد:

۱-۱-۲۸ پیمانکار اصلی و کلیه کارکنان، پیمانکاران فرعی و جزء و کارگران روزمزد پیمانکار اصلی مکلف و ملزم به پیروی کامل از مقررات، خط مشی‌ها، استانداردها و رعایت و اجرای دقیق الزامات و رویه‌های نظام مدیریت HSE کارفرما می‌باشند. به منظور انجام این تعهدات و حسن اجرای آن، پیمانکار مکلف است کلیه کارکنان خود، پیمانکاران فرعی و کارگران موقت شاغل در این قرارداد را نسبت به رعایت الزامات و رویه‌های نظام مدیریت HSE کارفرما به شرح این ماده، مفاد مندرج در شرایط خصوصی و پیوست HSE پیمان به هر طریق ممکن و مقتضی مطلع و توجیه نموده و آموزشهای لازم را به آنها ارائه نماید.

۲-۱-۲۸ پیمانکار موظف است پس از ابلاغ پیمان و قبل از تجهیز کارگاه و شروع به کار حداکثر ظرف مهلت تعیین شده در ابلاغیه نسبت به ارائه برنامه HSE (HSE PLAN) به امور HSE کارفرما اقدام نماید.

۳-۱-۲۸ پیمانکار، موظف است فردی با تجربه و واجد شرایط را- که مورد تأیید کارفرما باشد- به عنوان «مسئول HSE» به کارفرما معرفی کند.

۴-۱-۲۸ پیمانکار موظف است پس از ابلاغ پیمان و قبل از شروع کار، حداقل نیروی انسانی مورد نیاز و واجد صلاحیت و نمودار سازمانی HSE جهت اجرای الزامات و رویه‌های نظام مدیریت HSE مقرر در پیوست HSE پیمان را کتبا به امور HSE کارفرما معرفی نماید. کفایت سازمان و صلاحیت پرسنل HSE پیمانکار پیش از شروع به کار باید به تأیید نماینده HSE کارفرما برسد.

۵-۱-۲۸ کلیه کارکنان پیمانکار قبل از شروع به کار باید در کلاسهای آموزشی توجیهی HSE که توسط / تحت نظارت مستقیم کارفرما طرح ریزی و به صورت رایگان برگزار می‌شود، شرکت نموده و تأییدیه گذراندن دوره را اخذ نمایند. نحوه برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی HSE حسب موضوع پیمان باید در شرایط خصوصی درج گردد.

۶-۱-۲۸ کلیه کارکنان پیمانکار اصلی، پیمانکاران فرعی و جزء و کارگران روزمزد باید قبل از شروع کار مجهز به وسایل و تجهیزات حفاظت فردی بر اساس رویه‌های مذکور در الزامات HSE پیمان شوند. البسه کار باید متحدالشکل و متناسب با شرایط جوی محیط بوده و محل فعالیت و نام شرکت به نحو مقتضی روی آن مشخص شود.

۷-۱-۲۸ کلیه تاسیسات و مستحقات تجهیز کارگاه شامل دفاتر، کمپ‌ها، رستوران، تجهیزات تامین آب آشامیدنی و غیره مطابق استانداردهای رایج صنعت نفت و ضوابط و الزامات قید شده در پیوست HSE پیمان تجهیز شوند.

۸-۱-۲۸ استفاده از کانتینرهای باربری برای دفتر کار، محل اقامت، رستوران ممنوع می‌باشد.

۹-۱-۲۸ استعمال دخانیات در کلیه اماکن محل اجرای کار اعم از اماکن عمومی، روباز و سرپشته اکیدا ممنوع می باشد.

۱۰-۱-۲۸ پیمانکار موظف به رعایت الزامات، رویه ها و دستورالعملهای HSE حمل و نقل کارفرما مطابق پیوست HSE پیمان می باشد.

۱۱-۱-۲۸ کلیه تجهیزات بالابر، جرثقیل، لیفتراک، ابزار و تجهیزات، ماشین آلات، ادوات برقی، تجهیزات تحت فشار، سیلندرهای گاز و غیره قبل از ورود به محل اجرای کار باید توسط مراجع معتبر مورد بازرسی قرار گرفته و از سلامت فنی آنها اطمینان حاصل گردد. بکارگیری تجهیزات قبل از بازرسی و تأیید مطلقاً ممنوع بوده و در صورت مشاهده موارد تخلف ضمن توقف فوری کار، ابزار و تجهیزات مربوطه از محل اجرای کار خارج خواهد شد.

۱۲-۱-۲۸ در صورت فعالیت پیمانکار در واحدهای عملیاتی یا مجاورت کارگاه پیمانکار با تاسیسات عملیاتی، اخذ پروانه کار بر اساس شرایط خصوصی و الزامات و رویه های HSE کارفرما مطابق HSE پیمان الزامی است.

۱۳-۱-۲۸ نماینده امور HSE کارفرما از محل های کاری، ماشین آلات، ابزار و لوازم پیمانکار حسب موضوع پیمان به صورت ادواری بازدید و در صورت مشاهده عدم انطباق، موارد نا ایمن و تخلف از اجرای الزامات HSE، ضمن صدور دستور توقف فعالیت های پر مخاطره، گزارش تخلف/ موارد نا ایمن را به نماینده کارفرما و نماینده HSE پیمانکار اعلام خواهد نمود. پیمانکار موظف به رفع فوری موارد نا ایمن/ تخلفات گزارش شده می باشد و خسارت توقف کار ناشی از این موضوع بر عهده و هزینه پیمانکار بوده و کارفرما در این خصوص هیچ گونه تعهدی نخواهد داشت.

۱۴-۱-۲۸ پیمانکار موظف است پس از ابلاغ پیمان و قبل از شروع کار و در طول انجام کار نسبت به تهیه و به روز رسانی طرح و برنامه بهداشتی خود بر اساس مفاد مندرج در شرایط خصوصی پیمان و رویه ها و الزامات HSE مندرج در پیوست HSE پیمان اقدام نماید.

۱۵-۱-۲۸ پیمانکار موظف است به هزینه خود نسبت به انجام معاینات شغلی برای کلیه کارکنان شامل معاینات بدو استخدام- معاینات دوره ای (حداقل سالی یکبار) و معاینات مراقبتی اقدام و گواهی سلامت ایشان را تسلیم نماینده امور HSE کارفرما نماید.

۱۶-۱-۲۸ پیمانکار موظف است نسبت به تهیه، تکمیل و به روز رسانی شناسنامه بهداشت صنعتی برای هر کدام از واحدهای مربوطه / کارگاه از قبیل اماکن، اقامتگاه ها، غذاخوری، آشپزخانه ها اقدام نماید.

۱۷-۱-۲۸ پیمانکار موظف است نسبت به تشکیل کمیته حفاظت فنی ماهانه بر اساس مواد قانونی اقدام و نتایج و صورتجلسات را به نماینده HSE کارفرما ارائه نماید.

۱۸-۱-۲۸ پیمانکار موظف است کلیه کارهای اجرایی، خدماتی، تعمیراتی و مشاوره خود را مطابق طرح ارائه شده توسط کارفرما و الزامات مندرج در شرح کار، مفاد مندرج در شرایط خصوصی پیمان و ضوابط و رویه های محیط زیستی (HSE) در پیوست HSE پیمان به نحوی انجام دهد که از ریخت و پاش مواد، انتشار آلودگی و آسیب به محیط زیست جلوگیری شود.

۱۹-۱-۲۸ پیمانکار موظف است از وسایط نقلیه موتوری دارای برگ معاینه فنی استفاده نماید.

۲۰-۱-۲۸ پیمانکار موظف است وضعیت ظاهری محل اجرای کار و کارگاه خود را مورد توجه قرار داده و از هرگونه انباشت زباله و ضایعات در کارگاه و محل اجرای کار خودداری نموده و عملیات مدیریت پسماندها را بر اساس الزامات ارائه شده توسط کارفرما اجرا نماید.

۲۱-۱-۲۸ پیمانکار در مورد مصرف منابع و مدیریت انرژی در محل اجرای کار اهتمام ویژه داشته باشد و از روشن ماندن بیهوده تجهیزات و ماشین آلات و ایجاد صدا و مصرف بیهوده آب و برق و سوخت خودداری نماید.

۲۲-۱-۲۸ پیمانکار باید به گونه ای کار کند که از هرگونه آسیب به فضای سبز و پوشش گیاهی موجود در محل اجرای کار جلوگیری شود. در صورت اجبار به تخریب پوشش گیاهی، دو برابر پوشش گیاهی از همان نوع در محل و با رعایت شرایط زیست محیطی توسط پیمانکار ایجاد شود.

۲۳-۱-۲۸ پیمانکار موظف است گزارش عملکرد اجرای الزامات و رویه های مدیریت HSE خود را ماهانه و در پایان قرارداد به امور HSE کارفرما ارائه نماید. رئیس مطالبی که باید در گزارش ماهانه عملکرد HSE پیمانکار لحاظ گردد به شرح مفاد مندرج در شرایط خصوصی پیمان و رویه های مندرج در پیوست HSE پیمان می باشد.

۲۴-۱-۲۸ پیمانکار باید هماهنگی های لازم را با سایر پیمانکاران و یا گروه های اجرایی کارفرما مرتبط با کار مورد نظر به شرح ماده ۳۸، به عمل آورد.

۲۵-۱-۲۸ پیمانکار موظف به حفاظت از افراد شاغل در کارگاه، اموال، کارهای انجام شده و مصالح و تجهیزات، ماشین آلات، اعم از موجود در پای کار، انبار، محدوده کار و یا بیرون از آن و سایر اموال و مستحذات و تسهیلات موجود در کارگاه از قبیل جاده ها، ساختمانها، فضای سبز و تأسیسات زیرزمینی است.

۲۶-۱-۲۸ در مدت اجرای کارهای ساختمان و نصب، در موارد اضطراری که ایمنی کارکنان و کارهای انجام شده، مصالح و تجهیزات و سایر اموال و مستحذات و تسهیلات موجود در کارگاه به مخاطره بیفتد، پیمانکار موظف است بیدرنگ و بدون نیاز به دریافت دستور از کارفرما و یا مهندس مشاور، وارد عمل شده و اقدامهای حفاظتی و ایمنی لازم را بعمل آورد.

۲۸-۲ موارد ذیل به منظور تکمیل و یا اصلاح سایر تعاریف در شرایط عمومی بر اساس این الزامات به تعاریف موجود در شرایط عمومی پیمان اضافه می گردد.

۲۸-۲-۱ نماینده امور HSE کارفرما: شخصی است حقیقی یا حقوقی که کلیه وظایف مربوط به نظارت بر حسن اجرای مجموعه «الزامات و رویه های نظام مدیریت HSE» را در هماهنگی و تحت نظر کارفرما یا نماینده وی به عهده دارد.

۲۸-۲-۲ اخطار جریمه ای: اخطارهایی است که نماینده کارفرما یا نماینده HSE وی به علت عدم اجرا و رعایت مفادی از تعهدات پیمان و یا عدم اجرای الزامات HSE عمومی و اختصاصی طبق شرایط خصوصی پیمان و دستوالعمل و الزامات تعیین شده در پیوست HSE پیمان به پیمانکار ابلاغ می کنند و جرائم تعیین شده از صورت وضعیت های نهایی پیمانکار کسر خواهد شد.

۲۸-۲-۳ اخطار قراردادی منجر به خاتمه به تقاضای کارفرما/ برکناری: اخطارهایی که در اثر عدم اجرای تعهدات پیمان و کثرت اخطارهای جریمه ای، تذکرات و استمرار عدم رضایت از نحوه کار پیمانکار حداکثر در سه نوبت توسط کارفرما صادر و به پیمانکار ابلاغ می گردد.

۲۸-۲-۴ روش های مناسب و رایج در صنعت: تجربیات، اقدامات، شیوه ها و روش های معمول در انجام شرح کار موضوع پیمان که عموماً توسط شرکت های حرفه ای، تخصصی در ارتباط با شرح کار مشابه مورد استفاده قرار می گیرند، تسهیلات و بهینه سازی های لازم، که در زمان های خاص با تکیه بر تجربه و دلایل منطقی و اطلاعات کسب شده یا اطلاعاتی که در زمان تصمیم گیری باید کسب شود، یا استفاده از شیوه های نوین علمی به منظور رسیدن به نتایج مطلوب که منطبق بر استانداردها و مدارک فنی منضم به پیمان قابلیت اطمینان، مطابق مقررات و الزامات بهداشت، ایمنی، محیط زیست (HSE) کارفرما و صرفه جویی اقتصادی و تقویت اقتصاد مقاومتی کشور باشد و همچنین مورد تأیید کارفرما قرار گرفته باشند.

۲۸-۲-۵ الزامات HSE عمومی در پیمان: انجام مجموعه «الزامات و رویه های نظام مدیریت HSE» با رعایت دستورالعمل های HSE و استانداردها و رویه ها و روشهای مهندسی و ایمن انجام کار موضوع قرارداد، توسط پیمانکار است. هزینه انجام الزامات HSE عمومی با تعهد تأمین کلیه اقلام مصرفی و غیر مصرفی و نیروی انسانی در قیمت پیشنهادی پیمانکار برای اجرای ردیف ها و فعالیت های موضوع پیمان مستتر و یا هزینه انجام آنها پیش بینی شده است و کارفرما برای اجرای فرآیند HSE در اینگونه موارد پرداخت مستقل نخواهد داشت.

۲۸-۲-۶ الزامات HSE اختصاصی در پیمان: مجموعه «الزامات و رویه های نظام مدیریت HSE» است که هزینه انجام آنها در جداول اختصاصی مقادیر و قیمت های کالای مصرفی، خدمات و فعالیت ها منضم به پیمان درج گردیده است.

۲۸-۳ تغییرات و اضافات ذیل به برخی مواد شرایط عمومی اضافه می گردد:

۲۸-۳-۱ تائیدات پیمانکار:

الف) پیمانکار تأیید می نماید علاوه بر اطلاع و تائید کلیه قوانین و مقررات کشور از جمله قوانین و مقررات مربوط به کار و تامین اجتماعی، بیمه مسئولیت مدنی کارکنان پیمانکار و اشخاص ثالث، طرح طبقه بندی مشاغل، مقررات مشاغل سخت و زیان آور، حفاظت فنی و کارآموزی و همچنین هزینه های مرتبط با اجرای کامل «الزامات بهداشتی، ایمنی و محیط زیست و رویه های مدیریت HSE کارفرما»، از قوانین و مقررات زیست محیطی منطقه ای، ملی و محلی و سایر مصوبات قانونی هم کاملاً مطلع بوده و مسئولیت پرداخت خسارات و جرائم عدم اجرای الزامات، قوانین، مقررات و مصوبات فوق الذکر متوجه پیمانکار خواهد بود و وی نخواهد توانست اظهار به عدم آگاهی و اطلاع از قوانین و مقررات مربوطه نموده و متعذر و مدعی گردد و کارفرما هیچ گونه ارتباط و تعهدی در این زمینه نخواهد داشت.

ب) پیمانکار تأیید می نماید چنانچه کارفرما تشخیص دهد هر یک از ابزارآلات، تجهیزات، وسایل و ماشین آلات و تجهیزات حفاظتی پیمانکار، ناسالم و غیرقابل استفاده و یا نا ایمن باشد و از قبول آن خودداری می نماید، به محض دریافت دستور کتبی ناظر مقیم کارفرما یا نماینده امور HSE کارفرما، با هزینه خود نسبت به تعویض و یا خروج آن ها از محل اجرای کار اقدام و ابزارآلات، تجهیزات، وسایل و ماشین آلاتی که مورد قبول کارفرما باشد، جایگزین نماید، در این صورت پیمانکار حق مطالبه هزینه ای بابت تعمیر، جایگزینی، توقف دستگاه ها و جابجایی اینگونه ماشین آلات و تجهیزات را ندارد. تأیید یا عدم تأیید کارفرما موجب کاهش تعهدات و مسئولیت های پیمانکار در پیمان نخواهد شد.

۲۸-۳-۲ مسئولیت پیمانکار در تأمین و رعایت تعهدات و الزامات HSE

پیمانکار علاوه بر مسئولیت در مقابل اعمال، افعال، تخلفات و قصور کارکنان خود و پیمانکاران فرعی و جزء که در رابطه با پیمان می باشند، باید ایشان را موظف به رعایت قوانین و مقررات مربوطه در محل اجرای کار از جمله الزامات و رویه های مدیریت HSE کارفرما نماید و پیمانکار در مقابل آنها نیز مسئولیت خواهد داشت.

۲۸-۳-۴ مسئولیت پیمانکار در مقابل تأخیر در تأمین تعهدات و الزامات HSE

در صورتی که پس از ابلاغ شروع به کار پیمان انجام تمام یا بخشی از کار بر اساس برنامه کلی و تفصیلی به دلیل قصور پیمانکار در انجام تعهدات خود و یا عدم رعایت الزامات و رویه های مدیریت (HSE) متوقف شده و یا به کندی صورت پذیرد به عنوان تأخیر محسوب شده و مشمول تمدید مدت پیمان بدون قصور پیمانکار نبوده و پیمانکار ملزم به پرداخت خسارت تأخیر ایجاد شده طبق شرایط پیمان به کارفرما می باشد.

۲۸-۳-۵ مسئولیت پیمانکار در حوادث ناشی از کار کارکنان

پیمانکار موظف است بلافاصله وقوع هرگونه حادثه انسانی، دستگامی، حریق، شرایط نا ایمن، تصادفات و سوانح مربوط به وسایل نقلیه، حوادث بهداشتی، مسمومیت ها، بیماریها و امراض واگیر را به امور HSE کارفرما اطلاع داده و حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت نماینده HSE پیمانکار، زیر نظر نماینده امور HSE کارفرما اقدام به تهیه و تکمیل فرم مدون گزارش حادثه در (۴) نسخه نموده و جهت کارکنان پیمانکار و اشخاص ثالث اقدام به انعکاس

موضوع در موعد مقرر قانونی به سازمان تامین اجتماعی نماید. دو نسخه از این فرم نزد کارفرما و یک نسخه نزد پیمانکار خواهد ماند و پیگیری‌های حقوقی، اداری و هزینه‌های مربوط به حادثه و جبران آن برعهده و ذمه پیمانکار می‌باشد و از این بابت هیچ گونه مسئولیتی متوجه کارفرما نخواهد بود.

۶-۳-۲۸ مسئولیت پیمانکار در پیش راه اندازی / راه اندازی

الف) قبل از انجام هرگونه عملیات پیش راه اندازی / راه اندازی (دائم / موقت) تجهیزات، باید ضمن اطلاع به امور HSE کارفرما نسبت به انجام ممیزی پیش راه اندازی / راه اندازی PSSR (Pre Start-up Safety Review) اقدام و در صورت صدور اجازه‌نامه کتبی امور HSE کارفرما، پیمانکار مجاز به انجام عملیات / کار می‌باشد. (ب) چنانچه رویه‌ها و دستورالعمل‌هایی لازم باشد که در مراحل آزمایش و بهره برداری توسط بهره بردار رعایت شود، پیمانکار موظف است طی مستندات معتبر در اختیار نماینده کارفرما / ناظر مقیم و نماینده HSE کارفرما قرار دهد.

۷-۳-۲۸ جرایم عدم اجرای الزامات و رویه‌های مدیریت HSE

در صورت مشاهده هرگونه عدم انطباق از جمله تخلف، قصور و استنکاف پیمانکار در اجرای هرکدام از بندهای الزامات و رویه‌های مدیریت HSE، نماینده HSE کارفرما اختیار دارد با هماهنگی نماینده کارفرما، ضمن دستور توقف کار، اخطار جریمه‌ای از طریق نماینده کارفرما ابلاغ و مطابق جداول پیش بینی شده در شرایط خصوصی پیمان جریمه اعمال نماید. کارفرما نیز موظف است در پایان پیمان، وضعیت جرایم و تخلفات HSE پیمانکار را با ذکر موارد، جهت درج در پرونده پیمانکار به مدیریت HSE شرکت اصلی اعلام نماید.

۸-۳-۲۸ دلایل و شرایط برکناری / خاتمه پیمان به میل کارفرما

«قصور یا عدم رعایت مقررات و الزامات HSE توسط پیمانکار و افزایش جرایم پیمانکار تا ده درصد مبلغ پیمان به تشخیص کارفرما» به دلایل و شرایطی که در صورت وقوع آن کارفرما می‌تواند به آن استناد نموده و شروع به اقدامات لازم طبق مواد ۶۷ و یا ۶۸ شرایط عمومی پیمان نماید اضافه خواهد شد.

۹-۳-۲۸ برچیدن کارگاه و تجهیزات محل اجرای کار و تمیزکردن محوطه

الف) پیمانکار موظف است طبق برنامه تنظیمی کارفرما پس از پایان عملیات موضوع پیمان نسبت به جمع‌آوری ساختمان‌های پیش‌ساخته، مصالح بازیافتی، تأسیسات و تجهیزات محل اجرای کار، مواد زائد و نخاله و سایر تدارکات خود اقدام نماید. سپس طبق نظر ناظر مقیم و با هماهنگی نماینده امور HSE کارفرما نسبت به خارج نمودن آن‌ها از محوطه محل اجرای کار اقدام نموده و محوطه را به وضع قابل استفاده به نحوی که مورد قبول کارفرما باشد به ایشان تحویل دهد. در غیر این صورت کارفرما می‌تواند علاوه بر محاسبه و دریافت خسارت، برای خارج نمودن آن‌ها به هر نحو که مقتضی بداند عمل نموده و هزینه‌های آن را به علاوه هزینه بالاسری به تشخیص خود به حساب بدهکاری پیمانکار منظور نماید. در این صورت پیمانکار حق هرگونه اعتراض نسبت به اقدام کارفرما و طرح ادعای ضرر و زیان به اموال و دارایی‌های خویش را از خود سلب و ساقط می‌نماید.

ب) پیمانکار موظف است در هنگام ارائه پیشنهاد، هزینه‌های احتمالی دفن، انتقال یا امحاء مواد و ضایعات را در نظر گیرد. چنانچه طبق نظر ناظر مقیم و یا نماینده امور *HSE* کارفرما برای خارج نمودن و یا امحاء ضایعات بند فوق نیاز به اخذ هرگونه دستورالعمل و یا مجوز از مراجع دیگری باشد پیمانکار موظف است به هزینه خود نسبت به تهیه و کسب آن‌ها اقدام نماید.

۴-۲۸ شرایط و رعایت الزامات *HSE* اختصاصی مورد نظر کارفرما که بدلیل شرایط و اهمیت نوع کار و یا محیط اجرای پروژه‌ها ضرورتاً می‌بایست توسط پیمانکار رعایت گردیده و اجرا شود در بخش شرایط خصوصی و نیز پیوست *HSE* تعیین گردیده و بدیهی است که پیمانکار ملزم به رعایت قواعد و شرح خدمات اختصاصی *HSE* مورد نظر در این بخش بوده و در صورت عدم رعایت و اجرای آن‌ها دارای مسئولیت مشابه سایر بخشهای قرارداد می‌باشد.